

Література.

1. Рослинництво Харківщини [статистичний збірник]. - М.: Головне управління статистики у Харківській області, 2010. - 124 с.
2. Обелець О.С. Економічна ефективність зернового виробництва в Україні // Економіка АПК. -2003. № 10. - С. 59 - 64.
3. Чмир С.М. Роль сівозмін у розвитку виробництва зерна // Економіка АПК. - 2008. - № 10. -С. 18 - 20.
4. Нетіс І. Озима пшениця: Шляхи підвищення економічної ефективності вирощування // Пропозиція. - 1999. - № 12. - С.38 - 39.
5. Островерх О.В. Необхідність управління змінами в організації / О.В. Островерх, О.В. Родіонов // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. Випуск 172 – Харків: ХНТУСГ. – 2016. – С. 62-68.
6. Островерх О.В. Сільськогосподарська кооперація як один із шляхів підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств / О.В. Островерх, К.С. Богомолова // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка: Економічні науки. Випуск 185 – Харків: ХНТУСГ. – 2017. – С. 69-75.
7. Подольська О.В. Напрямки підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств України / О.В. Подольська, К.С. Богомолова // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Управління інноваціями в маркетингу: сучасні тренди і стратегічні імперативи" (Познань, Польща, 12-13 квітня 2018 р.), – с.7-10.

ЖИВОТЧЕНКО В.В.*

*Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

**ПЛАНУВАННЯ І КОНТРОЛЬ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ**

Планування і контроль на підприємстві є важливою складовою для досягнення ефективності діяльності підприємства. Саме планування формує фундамент для визначення стратегії діяльності підприємства в майбутньому, а контроль є визначальним фактором для успішної реалізації даної стратегії, забезпечуючи усунення невизначеності інформації та попередження виникнення проблем при кризових ситуаціях. Таким чином, питання організації планування та контролю на підприємстві, а особливо в аграрному виробництві, набуває великої актуальності в наш час.

У сучасній економіці питання планування пройшло тернистий шлях зміни поглядів, починаючи з директивного, яке характеризувалося жорстким дотриманням нормативів і показників, до самокерованого, яке існує в сучасному ринковому механізмі регулювання економіки.

Методологічні, методичні й організаційні аспекти планування за часів планової економіки розглядали такі вчені: Бочаров В.В., Петухов Р.М., Терещенко О.О. та ін. Щодо закордонних вчених, то значний внесок в плануванні як функції управління мали Акофф Р., Ансофф І., Мескон М.Х. та ін.

Щодо дослідження проблеми організації системи контролінгу, то дані питання розглядали закордонні автори Хан Д., Хорват П., Примак А.Г., Фалько С.Г. та ін.

Р. Акофф визначив такі основні принципи, які забезпечують ефективність процесу планування: принцип холізму, безперервності, гнучкості, точності, участі, наступності,

* Науковий керівник – Зайка С.О., к.е.н.

адаптивності, комплексності. Згідно даним принципам, стратегічне планування має преактивну чи інтерактивну орієнтацію [1].

Литвин Ю. стверджував, що «планування – це процес розроблення і прийняття цільових установок кількісного та якісного характеру і визначення шляхів найефективнішого їх досягнення. Це установки, що розробляються у вигляді «дерева цілей» [2].

На мою думку, планування - це заздалегідь намічений порядок дій, необхідних для досягнення поставленої цілі та досягнення мети. Контроль забезпечує проінформованість менеджера про відхилення від норм та нормативів, наявність «вузьких місць на виробництві», а також неефективне використання ресурсів. Саме контроль, на мою думку, забезпечує розробку стратегії на підприємстві з метою уникнення зайвих перевірок, зменшення до мінімуму витрат часу та наявність високої якості роботи.

Планування обов'язково повинне охоплювати всі сфери діяльності підприємства, включаючи усі етапи, дії та операції як господарських процесів, так і процесів управління. Якщо при плануванні менеджер щось не врахує, то відбудеться неминуче виникнення у цій ланці неузгодженості, і як наслідок цього - зривів або порушення діяльності підприємства [3].

Планування є первісною з-поміж решти функцій управління. До функцій планування відносяться такі: цілевстановлення, прогнозування, моделювання, програмування.

Сутність планування проявляється в конкретизації цілей розвитку всієї фірми та кожного підрозділу окремо на певний період; визначенні господарських завдань, засобів їх досягнення, термінів та послідовності реалізації; виявлення матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, які необхідні для вирішення поставлених завдань.

Отже, призначення планування як функції управління полягає в намаганні завчасно врахувати за можливість всі внутрішні та зовнішні фактори, що забезпечують сприятливі умови для нормального функціонування і розвитку підприємств.

Мета планування полягає у створенні системи планових документів, які визначають зміст та певний порядок дій для забезпечення тривалого існування підприємства.

Планування дає змогу виявити проблеми, що існують на ринку, і намітити необхідні заходи для їх подолання. Однак неможливо абсолютно точно передбачити всі параметри економічної системи, яких буде досягнуто на практиці, адже формування плану завжди відбувається в умовах інформаційної недостатності. План в умовах ринку і самостійності підприємств має забезпечити насамперед ритмічність виробництва, одержання стабільних доходів і стійке фінансове становище підприємств [4].

Контроль - одна з основних функцій системи управління. Контроль здійснюється на основі спостереження за поведінкою керованої системи з метою забезпечення оптимального її функціонування (вимірювання досягнутих результатів і співвіднесення їх із очікуваними результатами). На основі даних контролю здійснюється адаптація системи, тобто прийняття оптимальних управлінських рішень.

Сучасний ринок висуває чимраз вищі вимоги до планування і контролю. Основними факторами зростання ролі планування і контролю в нинішніх умовах є:

1) зростання рухомості зовнішнього середовища. Вимоги з боку попиту, що постійно змінюються, зумовлюють зрушення інших факторів зовнішнього середовища, технологій і засобів зв'язку. Такі ж самі швидкі та глибокі зміни змушені здійснювати бізнес. В українській й економіці підвищена рухомість обумовлена перш за все перехідним характером вітчизняного господарства і, як наслідок, нестабільністю соціально-політичної сфери;

2) посилення відцентрових сил в економічних організаціях, унаслідок чого останні надають високий ступінь автономії і самостійності окремим підрозділам і менеджерам фірм. Поряд з позитивними результатами (підвищення гнучкості й підприємницької активності підрозділів) така практика створює ряд проблем і негативних ефектів (втрата центром контролю за роботою підрозділів; подрібнення фундаментальних цілей фірми на множину часткових, більша частина яких не може бути виконана, або ж повне розмивання загальних цілей). Існує ряд апробованих на практиці способів регулювання процесу переборювання негативних наслідків від центрових тенденцій; одним із найефективніших є планування, вироблення єдиної корпоративної стратегії і

механізму її реалізації; новий стиль керівництва персоналом, який дає працівникові значно більшу свободу дій, сприяє розвитку його ініціативи і творчих можливостей [5].

Таким чином, наявність процесу планування та контролю та їх постійне удосконалення є важливими факторами забезпечення високого рівня ефективності виробництва на підприємствах. Приділяючи більшу увагу плануванню та контролю, можна досягти зміцнення фінансової стабільності підприємства, його надійності, забезпечення самоокупності та самофінансування. Планування та контроль є нерозривними процесами на підприємстві, які взаємодоповнюють одна одну, виявляють можливі суперечності, обґрунтовують плани розвитку підприємства та поліпшення ефективності діяльності окремих галузей та підприємства в цілому.

Література.

1. Акофф Р.Л. Планирование в больших экономических системах [Текст] / Р.Л. Акофф; пер. с англ. Г.Б. Рубальского; под ред. д-ра техн. наук И.А. Ушакова. – М.: Советское радио, 1972. – 222 с.
2. Литвин Ю.О. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах / Ю.О. Литвин, В.І. Матвійчук // Актуальні проблеми розвитку фінансово-кредитної системи України. - Донецьк, ДонНТУ, 2009. – С. 67-85.
3. Кірсанова Т.О. Проблеми та перспективи фінансового планування на підприємстві / Т.О. Кірсанова, Н.А. Дьяченко // Вісник Сумського державного університету. Сер.: Економіка. – 2011. - №4. – С. 48-57.
4. Москалюк В.Є. Планування діяльності підприємства: [Навчальний посібник] / В.Є. Москалюк. – К.:КНЕУ, 2012. – 252 с.
5. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: [Навчальний посібник] / Г.М. Тарасюк, А.І. Шваб. – К.:Каравела, 2013. – 432 с.

КОЛЕСНИК А.А.*

*Харківський національний технічний університет
сізьського господарства імені Петра Василенка*

РОЛЬ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

При теперішньому рівні розвитку економічних відносин все більш загострюється конкурентна боротьба як на вітчизняному, так і на світовому рівні. В зв'язку з цим одним із ефективних умов розвитку підприємства є поглиблене вивчення основних факторів, які впливають на конкурентоспроможність.

Фактори можуть впливати як в сторону підвищення конкурентоспроможності підприємства, так і в сторону зменшення. Вони визначають засоби і способи використання резервів конкурентоспроможності. Аналіз факторів та виробіток власного інструментарію управління повинні стати частиною кадрової стратегії підприємств будь-якої галузі економіки. Але наявності самих факторів недостатньо для забезпечення конкурентоспроможності для підприємства. Отримання конкурентної переваги на основі факторів залежить від того, наскільки ефективно вони використовуються.

Одним із таких факторів є саме кадровий потенціал і мотивація праці на підприємстві. Конкурентоспроможність підприємства – це його перевага по відношенню до інших підприємств в будь-якій сфері у країні та за її межами [4].

Для ефективної діяльності організації та реалізації задач, пов'язаних із виконанням поставлених цілей, необхідно забезпечити фірму спеціалізованим та висококваліфікованим

* Науковий керівник – Смігунова О.В., к.е.н., доцент